

แนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
The Guidelines of Knowledge Managment for Teacher
In Udonthani Primary Education Service Area Office 3

เกริกเกียรติ นรินทร์^{*1} พิมพ์พร จารุจิตร²

Kroekkiat Narin^{*1} Pimporn Charuchit²

* Corresponding Author: id_kuna@windowslive.com

(Received: 2022-02-08; Revised: 2023-02-20; Accepted: 2023-04-28)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อหาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 2. เพื่อประเมินแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ศึกษาแนวทางการจัดการความรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูล หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูล หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 การกำหนดองค์ความรู้ การรวบรวมองค์ความรู้ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลองค์ความรู้ การเข้าถึงองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนรู้ และ 2) การประเมินแนวทาง ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี¹

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ Master of Education Degree Program Student in Educational Administration, Udonthani Rajabhat University

² Lecturer of Educational Administration Program Faculty of Educational, Udonthani Rajabhat University

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, แนวทางการจัดการความรู้

Abstract

The objectives of this research were: 1) to find a guideline for knowledge management for government teachers under the Office of Udon Thani Primary Education Service Area 3, and 2) to assess the knowledge management approach for government teachers under the Office of Udon Thani Primary Education Service Area 3. The research was divided into 2 phases . Phase 1 was to find a guideline for knowledge management for government teachers under the Office of Udon Thani Primary Education Service Area 3, study A semi-structured interview was conducted with five qualified persons by selective selection. Data were analyzed for frequency, percentage, mean and standard deviation. Phase 2 was to evaluate knowledge management guidelines for government teachers under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 3 by selective selection. Five experts considered the semi-structured interview, the data were analyzed for percentage, mean and standard deviation.

The findings were as follows: 1) Knowledge Management Guidelines for Government Teachers under the Office of Udon Thani Primary Education Service Area 3 were: Knowledge Determination, knowledge gathering, systematization of knowledge, processing access to knowledge exchanging learning, 2) evaluating guidelines in terms of suitability possibility side and the benefit overall, it was found at the highest level in all aspects.

Keyword: Knowledge Management, The Guidelines Of Knowledge Management

บทนำ

สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกยุคศตวรรษที่ 21 เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเมืองของทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าและพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีการกระจายอย่างกว้างขวางและไร้ขีดจำกัด ทำให้ทุกประเทศในประชาคมโลกให้ความสำคัญ

และเร่งการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ก้าวทันกับสภาวะการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และสามารถแข่งขันกับประเทศต่างๆได้ การเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นโลกแห่งเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต้องมีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการพัฒนาคนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกในการพัฒนาประเทศ เพื่อเตรียมการรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เชื่อมโยงกับบทบาทและ อำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการ โดยมีกรอบแนวคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 คือ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) เป็นเหตุให้ต้องมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาทดแทนอยู่เสมอ อีกทั้งปัญหาความซับซ้อนในการบริหารจัดการองค์กรยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องมีการพัฒนาองค์กรในทุก ๆ ด้านอยู่เป็นประจำ นอกจากนั้นองค์กร ทางการศึกษาต้องเรียนรู้ความผิดพลาดจากผลการดำเนินการที่ผ่านมา เรียนรู้จากบทเรียนที่ตนเอง กระทำการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ขององค์กรดั่งนั้นองค์กรต้องมีการเก็บรวบรวมประสบการณ์เก็บความรู้และจัดการความรู้ที่ เรียกว่าการจัดการความรู้ (Knowledge Management) โดยมีการจัดการกับฐานความรู้ (Knowledge Base) สามารถสะสม และรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนการแบ่งปันความรู้ให้กับทุกคนในองค์กร (ธีระ รุญเจริญ, 2555)

ประเทศไทยถือเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid - 19) ใน พ.ศ. 2562 – 2564 ได้รับการประกาศจากองค์การอนามัยโลก (WHO) ให้เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of international Concern - PHEIC) โรค Covid – 19 แพร่ระบาดไปยังประเทศต่างๆรวมทั้งในประเทศไทย จึงมีการดำเนินการและออกมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ มีแนวทางในการระงับ การควบคุม การกักกักบุคคลในการเดินทาง ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับจังหวัดและระดับประเทศ จึงส่งผลกระทบเป็นวงกว้างรวมถึง การศึกษาอีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid - 19) มีการพูดถึง ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความปกติใหม่ ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติ และเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร วิถีปฏิบัติ และการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้

มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะรักษาวิถีดั้งเดิมหรือวนหาถึงอดีต ในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2007 –2008) ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การจัดการบางอย่างซึ่งแต่เดิมเคยถูกมองว่าผิดปกติได้กลายมาเป็นสิ่งที่พบเห็นกันได้ทั่วไป และถูกนำมาใช้ในบริบทอื่น ๆ อย่างเช่น ด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นและความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลส่วน "New Normal" ในบริบทสถานการณ์การแพร่ระบาดของ "โควิด-19" ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 นั้น อธิบายได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยมีการปรับวิถีการดำรงชีวิต (สุวิมล มธุรส, 2564) การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโร Covid – 19 ครั้งนี้เป็นโอกาสสำคัญในการจัดการศึกษาตามวิถี New Normal ที่เป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดครั้งใหญ่ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก โดยควรดำเนินการกระชับหลักสูตรปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ Covid – 19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ คุรุออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสื่ออย่างมีแผนที่เหมาะสมรวมถึงการยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนาเพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาและการคำนวณ การประเมินเป็นการประเมินเพื่อรับผิชอบและควรให้น้ำหนักการประเมินโอกาสทางการเรียนของเด็กมากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ สิ่งที่สำคัญคือ การเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน ในการรับมือกับ New Normal ของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ของเราทุกคน (พัชรภรณ์ ดวงขึ้น, 2563) การเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 รวมทั้งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid - 19) ส่งผลให้การจัดการศึกษา การบริหารจัดการ ในสถานศึกษา จำเป็นที่ต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์ รวมทั้งการจัดการความรู้ขององค์กรให้มีประสิทธิภาพและทันต่อเวลา เหมาะสมกับยุคสมัยทั้งบุคคล และองค์กรขนาดใหญ่

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นเส้นทางเดินไปสู่การปรับโฉมใหม่ของระบบการศึกษา โดยเฉพาะการสร้างรายวิชาออนไลน์ (course online) จะกลายเป็นจริงขึ้นอย่างรวดเร็วสามารถใช้ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีอรรถริยภาพในแต่ละสาขา สร้างรายวิชาเรียนรู้ด้วยการกระทำ (learn by doing course) ขึ้นได้ ซึ่งจะกลายเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ผลจากรายวิชาออนไลน์ที่จะมีมากขึ้นห้องสมุดจะมีรายวิชาเหล่านี้มาแทนที่ บทบาท

ของครูจะเปลี่ยนไป ทำหน้าที่อื่นที่เทคโนโลยีไม่สามารถทำได้แทน เช่น สอนตัวต่อตัว ให้คำปรึกษา แนะนำ สอนการทำงานเป็นกลุ่ม สอนทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะทางสังคม เป็นต้น การประเมินผลจะเปลี่ยนจากคะแนนการทดสอบ (test scores) เป็นการประเมินเชิงคุณภาพของมนุษย์ (human qualities) (The Journal, 2000 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2556)

ในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning society) และยุคดิจิทัลในปัจจุบัน ความรู้ที่มีอยู่มากมายมหาศาล สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ง่ายบางเรื่องไม่ต้องซื้อหา ทำให้คนเราสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา ความรู้ (Knowledge) เป็นประสบการณ์ของมนุษย์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เกิดจากการสะสมข้อมูลความรู้ วิทยาการจากแหล่งความรู้ต่างๆ โดยผ่านกระบวนการสะสมและประมวลความรู้จนตกผลึกเป็นองค์ความรู้เฉพาะบุคคลเช่นเดียวกัน (จริยา ปันทวัฏกร, 2563) หากความรู้ที่กล่าวมาไม่สามารถถ่ายทอดไปสู่องค์กร ระหว่างองค์กร หรือแม้แต่การจับเก็บการบริหารความรู้นั้นแล้ว ย่อมที่จะสร้างความเสียหายต่อองค์กรอย่างมาก ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือ องค์กรสูญเสียความรู้ไปกับบุคลากรที่ลาออกหรือเกษียณอายุราชการ แนวคิดที่มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้มากแต่เพียงอย่างเดียวจึงเปลี่ยนไป จะทำอย่างไรให้องค์กรได้เรียนรู้ไปด้วยกัน ดังนั้น จึงเกิดแนวคิด การจัดการความรู้ (Knowledge Management) คือ เครื่องมือที่ใช้ในการบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย 4 ประการไปพร้อมๆ กัน ได้แก่ 1) บรรลุเป้าหมายของงาน 2) บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน 3) บรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 4) บรรลุความเป็นชุมชน เป็นหมู่คณะ มีความเอื้ออาทรระหว่างกันในที่ทำงาน การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ดำเนินการร่วมกันโดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม (วิจารณ์ พานิช, 2549) ดังนั้น เรื่องการจัดการความรู้จึงเป็นกัญแจสู่ความสำเร็จขององค์กรในปัจจุบันเพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรที่สมรรถนะสูง (High Performance Organization) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 11 กำหนดไว้ว่า ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว เหมาะกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน (ราชกิจจานุเบกษา, 2546)

การจัดการความรู้ หรือ (Knowledge Management) หรือที่เรียกสั้นๆว่า KM นั้นได้เริ่มต้นเมื่อ 1994 Nanoka ได้เสนอทฤษฎีการสร้างความรู้ขององค์กร โดยเริ่มต้นจากเรียนรู้ระดับบุคคล และแพร่ขยายไปทั่วองค์กรโดยการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ โดยให้ความสำคัญกับการแยก

ประเภทความรู้ โดยมีแนวคิดว่าการจัดการความรู้มี 3 ขั้นตอนหลักได้แก่ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการถ่ายโอนความรู้ (เสกสรรค์ บิวศิริศักดิ์, 2564) ถึงแม้ว่า การจัดการความรู้ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาไม่นานนัก แต่หน่วยงานองค์กรต่างๆ เริ่มให้ความสนใจมากขึ้น เนื่องจาก ประสบปัญหาการสูญเสียองค์ความรู้สำคัญๆ ไปกับการลาออกหรือการเกษียณงานของบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ (จริยา ปันพวงกูร, 2563) การจัดการความรู้มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเป็นอย่างมาก หากนำข้อมูลสารสนเทศมาพัฒนาการปฏิบัติงาน เมื่อ บุคคลรู้จักสะสมแสวงหาความรู้ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ นำความรู้ถ่ายทอดแก่เพื่อนร่วมงาน ใช้องค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำความรู้ที่สั่งสมมาสร้างประโยชน์ จะทำให้องค์กรพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าในอาชีพของตนเองอีกด้วย (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2553) การจัดการความรู้ในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องทำในปัจจุบันนี้ เพราะอดีตที่ผ่านมา ความรู้ในสถานศึกษามีมากมาย แต่ไม่ได้มีการจัดเก็บให้เป็นระบบ โดยเฉพาะความรู้ที่ฝังลึกในประสบการณ์และทักษะต่างๆ คือความรู้ที่ฝังลึก TK : Tacit Knowledge ความรู้ที่ฝังลึกในตัวคน คือ ประสบการณ์ ความสามารถ ทักษะในการทำงาน ทักษะการแก้ปัญหา เป็นความรู้ที่เป็นนามธรรม ถ้าเปรียบเทียบกับภูเขาน้ำแข็งก็คือส่วนที่อยู่ใต้น้ำ ซึ่งมีอยู่ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ ส่วนอีกประเภทของความรู้คือ ความรู้ที่ชัดแจ้ง EK : Explicit Knowledge ความรู้ที่ชัดแจ้ง คือความรู้ที่เป็นเอกสาร หนังสือตำรา ขั้นตอนปฏิบัติในการทำงาน ไฟล์ วีดีโอ ซึ่งเราสามารถอ่านหรือดูเพื่อทำความเข้าใจได้โดยง่าย เป็นความรู้ที่เป็นรูปธรรม ถ้าเทียบกับภูเขาน้ำแข็งก็คือบริเวณที่อยู่เหนือน้ำซึ่งมีประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ การจัดการความรู้จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนางาน ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร (วิภาดา เวชประสิทธิ์, 2563) ดังนั้นองค์กรจึงต้องมีการเก็บรวบรวมประสบการณ์ ความรู้ และจัดการความรู้เหล่านั้น โดยมีการจัดการกับฐานความรู้ สามารถสะสมและรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อนำมาแบ่งปันกับสมาชิกในองค์กร (กนกอร สมปราชญ์, 2560) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ และสอดคล้องกับบริบทของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อสร้างพลังอำนาจของชุมชนในการพึ่งตนเอง ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาเป็นประจำ คือ 1) ปัญหาการแบ่งปันความรู้ เช่น การส่งครูไปอบรม สัมมนา แต่พอหลังกลับมาแล้วเก็บความรู้ไว้คนเดียว หรืออาจจะรายงานให้ผู้บริหารทราบเท่านั้น แต่บุคลากรอื่นในสถานศึกษาที่ไม่ได้ไปอบรม สัมมนาจะไม่รู้เลยว่าได้อะไรกลับมา 2) ปัญหาการจัดเก็บความรู้ เช่น ไปสัมมนาหรืออบรมกลับมาไม่มีการเก็บบันทึกรายงาน หรือเก็บสิ่งที่น่าสนใจไว้ในฐานข้อมูล ในเว็บไซต์ หากสถานศึกษาไม่มีนโยบายที่ชัดเจน ก็จะทำให้การส่งบุคลากรไปอบรม เข้าร่วมสัมมนา อาจจะลงทุนสูญเปล่า นอกจากนี้การจัดเก็บความรู้ของสถานศึกษามีการเก็บไว้หลายแห่ง ทั้งที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์และไม่ใช่อิ

อิเล็กทรอนิกส์การจัดกระจาย เมื่อต้องการข้อมูลเพื่อการตัดสินใจแบบเร่งด่วน ต้องใช้เวลารวบรวมข้อมูลนาน 3) การประยุกต์ใช้ความรู้ ไม่นำความรู้ภายนอกมาปรับใช้ จึงทำให้สถานศึกษาไม่สามารถปรับเปลี่ยนตัวเองให้ทันตามสถานการณ์โลก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้ดำเนินการรวบรวมและสรุปผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัด ประจำปีการศึกษา 2563 ตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยต้องจัดทำรายงานเสนอประจำปีต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเสนอต่อสภာคณะชน เพื่อสอดคล้องต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา พบว่ามีปัญหาของผลการดำเนินงานดังนี้ 1) ปัจจัยทางการศึกษา ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้รับการอบรมไม่ทั่วถึงเนื่องจากมีครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ามาใหม่ อีกทั้งช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid - 19) ใน พ.ศ.2562 – 2564 ขาดช่วงการจัดอบรมเพิ่มพูนองค์ความรู้จากหน่วยงานต้นสังกัด และรวมไปถึงครูผู้รับผิดชอบในงานด้านต่างๆ เกษียณอายุราชการออกไปขาดการส่งต่อทางด้านองค์ความรู้และขาดความต่อเนื่อง ครูมีภาระงานมากจนไม่มีเวลา 2) ด้านกระบวนการทางการศึกษา ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการทำมาตรฐานการศึกษา การจัดเก็บเอกสารหลักฐานตามมาตรฐานและตัวชี้วัด การจัดเก็บเอกสารไม่เป็นระบบสารสนเทศ อีกทั้งสอดคล้องกับสภาพปัญหาของการรายงาน จากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรื่องการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือ วPA ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเข้าใจและความคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงานรวมถึง ความเข้าใจถึงการปฏิบัติตามมาตรฐานตำแหน่งอย่างไร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการจัดการความรู้ เพื่อเป็นระบบระเบียบ ถือเป็นแบบแผนในการปฏิบัติงาน

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา การจัดการความรู้จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู ทำให้ผู้วิจัยตระหนักและสนใจที่จะศึกษาปัญหาและนำเสนอแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 และนำเสนอแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครูเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครู ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อหาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
2. เพื่อประเมินแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล การหาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยกำหนดประชากรโดยเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (Expert in-depth Interview) มาจากการที่ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Selection) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อเกิดความหลากหลายตามบริบทในแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ 2 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ (เอมอร์ จังศิริพรปกรณ์, 2553) 1.การตรวจสอบข้อมูล โดยการให้บุคคลในปรากฏการณ์หรือผู้ที่ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องของข้อมูล 2. วิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นวิธีการสร้างข้อสรุป จากการศึกษาแนวทางหรือข้อมูลจำนวนหนึ่ง โดยไม่ใช้สถิติช่วยในการวิเคราะห์ โดยยึดสาระเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 การประเมินแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

กลุ่มผู้ประเมินการประเมินโดยใช้กลุ่มผู้ประเมิน จำนวน 5 ท่าน มาจากการที่ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Selection) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) เพื่อเกิดผลหลากหลายตามบริบทในการประเมินแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินโดยมีประเด็นการประเมินครอบคลุมองค์ประกอบการจัดการความรู้ โดยใช้แนวทางการประเมินของ กัสเคย์ (Guskey, 2000) ซึ่งใช้เกณฑ์ในการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านความสอดคล้อง (Congruity) โดยมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ (Likert's Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งกำหนดเกณฑ์เป็น 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการนำข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้มาร่วมวิเคราะห์เชิงตีความอีกรอบร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer debriefing) กลุ่มผู้ประเมิน เพื่อให้มีความน่าเชื่อถือของการวิจัย (Trustworthiness) มากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีดังนี้

1.แนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดองค์ความรู้ คือ โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและนโยบายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันถึงจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กร มีการวิเคราะห์ถึงหลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนมีแนวปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมีการจัดทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละรายวิชา รวมถึงการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา โรงเรียนมีการประเมินความต้องการในการพัฒนาตนเอง

1.2 ด้านการรวบรวมองค์ความรู้ โรงเรียนมีการจัดการความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายทั้งจากภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน โรงเรียนมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนมีการจัดการแบ่งหน้าที่เพื่อรวบรวมความรู้จากฝ่ายต่าง ๆ โรงเรียนมีการเชื่อมโยงกับองค์กรประกอบต่าง ๆ ของความรู้และผสมผสานกันอย่างมีเหตุผล ตามวิธีการสรุปจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม โรงเรียนมีการหมุนเวียนงานให้แก่ครู เพื่อครูจะได้เรียนรู้งานในฝ่ายต่าง ๆ ได้อย่างดีและมีประสบการณ์ครบทุกด้าน

1.3 ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ คือ โรงเรียนมีการนำความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มาใหม่มาจัดเข้าประเภทหรือรูปแบบต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ได้ง่ายขึ้น โรงเรียนมีการพิจารณาจัดความรู้ที่ไม่จำเป็นทิ้งไป เพื่อประหยัดทรัพยากรในการจัดเก็บความรู้เหล่านั้น โรงเรียนมีการสร้างความรู้จากความรู้เดิมที่มีอยู่ โรงเรียนมีการหาวิธีการในการดึงความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายมารวมไว้ เพื่อจัดทำเนื้อหาให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ โรงเรียนมีการจัดเก็บความรู้จัดระบบข้อมูลและการนำไปจัดเก็บไว้ สร้างคุณค่าของความรู้ให้ง่ายต่อการเข้าถึงของบุคคลที่สามารถนำไปใช้ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่

1.4 ด้านการประมวลองค์ความรู้ คือ โรงเรียนมีการสนับสนุนที่ให้นักุลากรทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน สามารถศึกษาและเข้าใจตรงกันง่ายต่อการศึกษา โรงเรียนมีการปรับปรุงรูปแบบเอกสาร ความรู้ชนิดต่าง ๆ โรงเรียนมีการเรียบเรียงเนื้อหาให้ถูกต้อง ทันสมัยและตรงกับความต้องการของครู โรงเรียนมีการจัดทำหรือปรับปรุงรูปแบบของเอกสารให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งองค์กร โรงเรียนมีกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้

1.5 ด้านการเข้าถึงองค์ความรู้ คือ โรงเรียนมีการจัดเทคโนโลยีสารสนเทศหรือรูปแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสมให้เหมาะกับความรู้ขององค์กร โรงเรียนมีการจัดขั้นตอนของการแบ่งปันจะนำองค์ความรู้จากฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันมาใช้ ทำให้นักุลากรสามารถเข้าถึงได้ง่าย โรงเรียนมีการดำเนินการที่ทำให้นักุลากรที่ต้องการใช้ความรู้สามารถเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวกตรงกับความต้องการในการเลือกข้อมูล โรงเรียนมีการจัดวิธีในการจัดเก็บและกระจายความรู้ทั้งความรู้ประเภท Tacit และ Explicit โรงเรียนมีการส่งหรือกระจายความรู้ให้ผู้ใช้ อีกทั้งยังสามารถไปจัดเก็บโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการเข้าถึงองค์ความรู้

1.6 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม มีระบบพี่เลี้ยง มีการสับเปลี่ยนงาน มีการยืมตัว มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ โรงเรียน มีการจัดกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการของความรู้หรือการจัดการความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร โรงเรียนมีการสนับสนุนแลกเปลี่ยนความรู้ที่ซ่อนเร้นในตัวคน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน

และถ่ายทอดความรู้จากคนสู่คน โรงเรียนมีการนำความรู้ที่ได้มาแบ่งปันแลกเปลี่ยนกัน บุคลากรในโรงเรียนหรือกับหน่วยงานภายนอก โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ทำได้หลายวิธีการโดยกรณีเป็น Explicit Knowledge จัดทำเอกสาร ฐานความรู้

1.7 ด้านการเรียนรู้ คือ โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ข้าราชการครูเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ใหม่ในการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ข้าราชการครูพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้การนำความรู้ไปใช้ โรงเรียนมีการทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงานที่ทำให้เกิดวงจรการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ข้าราชการครูมีการใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการใช้ประโยชน์จากความรู้ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

2. ผลการยืนยันชั้นทามติแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ในมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยใช้แบบยืนยันแนวทางเพื่อการวิจัย พบว่า ด้านการกำหนดองค์ความรู้ มีจำนวน 5 แนวทาง ด้านการรวบรวมองค์ความรู้ มีจำนวน 5 แนวทาง ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ มีจำนวน 5 แนวทาง ด้านการประมวลองค์ความรู้ มีจำนวน 5 แนวทาง ด้านการเข้าถึงองค์ความรู้ มีจำนวน 5 แนวทาง ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีจำนวน 5 แนวทางและ ด้านการเรียนรู้ มีจำนวน 5 แนวทาง

3. ผลการประเมินแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อการวิจัย ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เป็นผู้ใช้แนวทางการจัดการความรู้ สำหรับข้าราชการครูพบว่า ผลการประเมินแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด และ 3) ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการกำหนดความรู้ คือ โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและนโยบายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันถึงจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กร มีการวิเคราะห์ถึงหลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนมีแนวปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมีการจัดทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละรายวิชา รวมถึงการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา โรงเรียนมีการประเมินความต้องการในการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับ รัญญวรัตน์ เกื้อหนุน (2560) การพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ด้านการกำหนดองค์ความรู้ เป็นด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการความรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการนำความมุ่งมั่นวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กรมากำหนดความรู้ที่ต้องการใช้เพื่อการจัดการความรู้มีจุดเน้นไม่สะเปะสะปะ มีการวิเคราะห์หลักสูตรและหน่วยการเรียนรู้ เพื่อจัดทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละรายวิชา สอดคล้องกับ สุชาติ หวังดี (2560) การจัดการความรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศูนย์ภักทรบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านกำหนดความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารเห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเบื้องต้นเรื่อง การจัดการความรู้ ผู้บริหารและครูประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ทิศทางที่สถานศึกษาต้องการจัดการความรู้และครูมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โครงการต่าง ๆ สอดคล้องกับ ไอลดา สุขสี (2563) แนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนป่าไม้ อุทิศ 15 (บ้านม่วงเผ่า) ด้านการกำหนดองค์ความรู้ หรือ การบ่งชี้ความรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์เป็น องค์กรที่ให้ความสำคัญกับความรู้ โรงเรียนจัดให้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน เพื่อระบุจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กร โรงเรียนมีการประชุม ชี้แจง แนวทางการ ปฏิบัติงานของบุคลากรตามวิสัยทัศน์ พันธกิจและวิสัยทัศน์ โรงเรียนส่งเสริมให้มีการตัดสินใจร่วมกัน ระหว่างบุคลากรในโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียนว่าจะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปใน ทิศทางใด โรงเรียนประชาสัมพันธ์ถึงเป้าหมายความสำเร็จสูงสุดของโรงเรียนให้ผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องรับรู้

2. แนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการรวบรวมองค์ความรู้ โรงเรียนมีการจัดการความรู้จาก

แหล่งต่าง ๆ ที่กระจายกระจายทั้งจากภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน โรงเรียนมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนมีการจัดการแบ่งหน้าที่เพื่อรวบรวมความรู้จากฝ่ายต่าง ๆ โรงเรียนมีการเชื่อมโยงกับองค์กรประกอบต่าง ๆ ของความรู้และผสมผสานกันอย่างมีเหตุผล ตามวิธีการสรุปจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม โรงเรียนมีการหมุนเวียนงานให้แก่ครูเพื่อครูจะได้เรียนรู้งานในฝ่ายต่าง ๆ ได้อย่างดีและมีประสบการณ์ครบทุกด้าน สอดคล้องกับ สุชาติ หวังดี (2560) การจัดการความรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศูนย์ภักดีบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการรวบรวมองค์ความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การประชุม การฝึกอบรม การสัมมนา ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรและสถานศึกษาเห็นคุณค่าของความรู้ทักษะของทุกคนซึ่งเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ สนับสนุนให้มีการถ่ายทอดความรู้ สอดคล้องกับ พจมาลย์ กิจเจริญไชย (2560) การจัดการความรู้ของโรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ด้านการรวบรวมองค์ความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำแฟ้มสะสมงานที่ปฏิบัติเป็นประจำทุกปี รวมถึงสถานศึกษาจัดเก็บและรวบรวมประสบการณ์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร นอกจากนี้สถานศึกษามีสถานที่เพื่อใช้ในการจัดเก็บเอกสาร หลักฐานผลงานชิ้นงานหรือใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและบุคลากรในสถานศึกษาเข้าใจและใกล้ชิดผู้มาใช้บริการมากขึ้น สอดคล้องกับ นจรส ศิริขรรแสง (2564) แนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ด้านการรวบรวมองค์ความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนและโรงเรียน สนับสนุนให้บุคลากรได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต การอบรมสื่อและเทคโนโลยี

3. แนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ คือ โรงเรียนมีการนำความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มาใหม่มาจัดเข้าประเภทหรือรูปแบบต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ได้ง่ายขึ้น โรงเรียนมีการพิจารณากำจัดความรู้ที่ไม่จำเป็นทิ้งไป เพื่อประหยัดทรัพยากรในการจัดเก็บความรู้เหล่านั้น โรงเรียนมีการสร้างความรู้จากความรู้เดิมที่มีอยู่ โรงเรียนมีการหาวิธีการในการดึงความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่กระจายมารวมไว้ เพื่อจัดทำเนื้อหาให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ โรงเรียนมีการจัดเก็บความรู้ จัดระบบข้อมูลและการนำไปจัดเก็บไว้สร้างคุณค่าของความรู้ให้ง่ายต่อการเข้าถึงของบุคคลที่สามารถนำไปใช้ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ สอดคล้องกับ ธีรณัฐ เกื้อหนุน (2560) การพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ อุดรธานี ด้าน

การจัดความรู้ให้เป็นระบบ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะมีการประมวลและกลั่นกรองความรู้ การวิเคราะห์ความรู้ การปรับปรุงความรู้ เป็นการนำเอาความรู้ที่ได้จากการพัฒนามากำหนดสิ่งสำคัญที่จะเก็บไว้เป็นองค์ความรู้และต้องพิจารณาถึงวิธีการในการเก็บรักษาและการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความต้องการ องค์กรจะมีการเก็บรักษาสิ่งที่องค์กรเรียกว่า เป็นความรู้ที่ดีที่สุด สอดคล้องกับ ไอลดา สุขสี (2563) แนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงเฒ่า) ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการจัดเก็บ ความรู้เป็นเอกสาร/แฟ้ม โรงเรียนจัดแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ห้องปฏิบัติการและ แหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียน โรงเรียนจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย/กลุ่มงาน โรงเรียนตระหนักให้บุคลากรเห็นคุณค่าการจัดเก็บและสรุปผลการปฏิบัติงาน บุคลากรมีการสื่อสาร ให้ความสำคัญใน การจัดเก็บความรู้ในโรงเรียน โรงเรียนมีแนวทางปฏิบัติรวบรวมอย่างชัดเจน โรงเรียนจัดเก็บความรู้ในระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน

4. แนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการประมวลองค์ความรู้ คือ โรงเรียนมีการสนับสนุนที่ให้นักวิชาการทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน สามารถศึกษาและเข้าใจตรงกันง่ายต่อการศึกษา โรงเรียนมีการปรับปรุงรูปแบบเอกสาร ความรู้ชนิดต่าง ๆ โรงเรียนมีการเรียบเรียงเนื้อหาให้ถูกต้อง ทันสมัย และตรงกับความต้องการของครู โรงเรียนมีการจัดทำหรือปรับปรุงรูปแบบของเอกสารให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งองค์กร โรงเรียนมีกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้ สอดคล้องกับ สุชาดา หวังดี (2560) การจัดการความรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศูนย์ภัทรบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ด้านการประมวลองค์ความรู้ เป็นด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการความรู้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการจัดประชุมหรือสัมมนา เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำมาใช้พัฒนาการปฏิบัติงานในหน้าที่อยู่เสมอและสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีเพื่อช่วยให้นักวิชาการติดต่อประสานงาน สื่อสาร เชื่อมโยงข้อมูลไปใช้ในสถานศึกษา

5. แนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการเข้าถึงองค์ความรู้ คือ โรงเรียนมีการจัดเทคโนโลยีสารสนเทศหรือรูปแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสมให้เหมาะกับความรู้ขององค์กร โรงเรียนมีการจัดขั้นตอนของการแบ่งปันจะนำองค์ความรู้จากฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันมาใช้ ทำให้นักวิชาการสามารถเข้าถึงได้ง่าย โรงเรียนมีการดำเนินการที่ทำให้บุคลากรที่ต้องการใช้ความรู้ สามารถเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวกตรงกับความต้องการในการเลือกข้อมูล โรงเรียนมีการจัดวิธีในการจัดเก็บและกระจายความรู้ทั้งความรู้ประเภท Tacit และ Explicit โรงเรียนมีการส่งหรือกระจายความรู้ให้ผู้รู้ อีกทั้งยัง

สามารถไปจัดเก็บโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการเข้าถึงองค์ความรู้ สอดคล้องกับ ัญญารัตน์ เกื้อหนุน (2560) การพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ด้านการเข้าถึงองค์ความรู้ เป็นด้านที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดการความรู้ อาจเป็นเพราะมีเทคนิค วิธีการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และภายในบุคคลที่มีการเคลื่อนย้ายข้อมูลสารสนเทศและความรู้ ทั้งที่มีเป้าหมายและไม่มีเป้าหมายทั้งหมดในองค์กร มีการจัดทำเกี่ยวกับการจัดการความรู้รูปแบบ internet นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อช่วยให้ทุกคนในสถานศึกษาสื่อสารและเชื่อมโยงกัน ได้อย่างทั่วถึงทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่งเสริมและให้การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรให้เป็นวัฒนธรรม

6. แนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมกลุ่ม คุณภาพและนวัตกรรม มีระบบพี่เลี้ยง มีการสับเปลี่ยนงาน มีการยืมตัว มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ โรงเรียน มีการจัดกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการของความรู้หรือการจัดการความรู้ที่จะ เกิดขึ้นภายในองค์กร โรงเรียนมีการสนับสนุนแลกเปลี่ยนความรู้ที่ซ่อนเร้นในตัวคน เพื่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้จากคนสู่คน โรงเรียนมีการนำความรู้ที่ได้มาแบ่งปันแลกเปลี่ยนกัน บุคลากรในโรงเรียน หรือกับหน่วยงานภายนอก โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ทำได้หลายวิธีการ โดยกรณีเป็น Explicit Knowledge จัดทำเอกสาร ฐานความรู้ สอดคล้องกับ พจมาลย์ กิจเจริญไชย (2560) การจัดการความรู้ของโรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็น เพราะผู้บริหารได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของโรงเรียน โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีการใช้การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น การสาธิต การฝึกทักษะ การประชุม สัมมนาและการระดมความคิดเห็น เปิด โอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรในโรงเรียน สอดคล้องกับ พวง พรรณ แสงนาโก (2559) การจัดการความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก อาจเป็นเพราะอุปกรณ์สื่อสารมีความสำคัญต่อการแพร่กระจายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระจายความรู้ซับซ้อนมากกว่าความรู้ธรรมดาทั่วไป ในการแบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์

7. แนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการเรียนรู้ คือ โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ข้าราชการครู เรียนรู้และได้รับประสบการณ์ใหม่ในการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ ข้าราชการครูพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้การนำความรู้ไปใช้ โรงเรียนมีการทำให้ การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงานที่ทำให้เกิดวงจรจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการ

สนับสนุนให้ข้าราชการครู มีการใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการใช้ประโยชน์จากความรู้ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ธรรมนูญว่าด้วย (2560) การพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ด้านการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะมีการถ่ายทอดและการใช้ประโยชน์จากความรู้ มีความจำเป็นสำหรับองค์กร องค์กรที่เรียนรู้ได้ดีขึ้นเมื่อความรู้มีการกระจายและถ่ายทอดไปอย่างรวดเร็วและเหมาะสมทั่วทั้งองค์กร เช่น การฝึกอบรม การประชุมภายใน การสรุปข่าวสารและสื่อสารภายในองค์กร การศึกษาดูงาน การหมุนเวียนเปลี่ยนงานระบบ พี่เลี้ยงเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ ปลุกฝังแนวคิดเชิงบวก ให้คนค้นหาการปฏิบัติที่เป็นเลิศ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในองค์กรและสร้างให้เป็นวัฒนธรรม สอดคล้องกับ นจรส ศิริขรรแสง (2564) แนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 ด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งอาจเป็นเพราะโรงเรียนวัดปรังกาสี มีการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงพัฒนางานด้านต่างๆ สนับสนุนให้มีความพร้อมที่จะนำความรู้ ความสามารถไปพัฒนาตนเองและผู้อื่น ซึ่งอาจรวมไปถึงการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาใน โรงเรียนเพื่อประโยชน์และความสำเร็จของโรงเรียน

8. ผลการประเมินแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อการวิจัย ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เป็นผู้ใช้แนวทางการจัดการความรู้ สำหรับข้าราชการครูพบว่า ผลการประเมินแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอนี้

จากการวิจัยแนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า แนวทางการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการประมวลองค์ความรู้ มีค่าความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุดและเหมือนพิจารณารายชื่อย่อย พบว่า โรงเรียน มีการสนับสนุนที่ให้ผู้บุคลากรทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน สามารถศึกษาและเข้าใจ ตรงกันง่ายต่อการศึกษา มีสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด ดังนั้นข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จึงควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ๆ ในการพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ควรศึกษาการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการเรียนรู้ เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและเมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ข้าราชการครูเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ใหม่ในการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับรายข้อย่อยอื่น ๆ จึงเป็นด้านที่น่าสนใจเพื่อนำไปพัฒนาและทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการความรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กนกอร สมปราชญ์. (2560) ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา พิมพ์

ครั้งที่ 2 ขอนแก่น หจก.โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา, 92

กระทรวงศึกษาธิการ (2563). การจัดการเรียนรู้เรื่องโควิด – 19 คู่มือครูสำหรับการจัดกิจกรรม

ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับโรค โควิด 19 สืบค้น 10 ตุลาคม 2564,จาก

<https://www.unicef.org/thailand/media/4551/file/Teacher%E2%80%99s%25%2>

0%252.%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20%200

จริยา ปันทังกร. (2563). การจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา. วารสารวิชาการและวิจัย

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 10(3), 289-291.

- ธัญญารัตน์ เกื้อหนู (2560). การพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ธีระ รุณเจริญ (2555) , ความเป็นมืออาชีพอในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูประบบ 2 และประเมินภายนอก รอบ 3, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ : ข้าวฝาง)
- นจรส ศิริขรรแสง. (2564) แนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด (2560) การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พจมาลน์ กิจเจริญไชย. (2560) การจัดการความรู้ของโรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พวงพรรณ แสงนาโก. (2559) การจัดการความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. วารสารศิลปะการจัดการ, 4(3), 794.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2546). พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (120) ตอนที่ 100 ก.
- วิจารณ์ พานิช. (2549) การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ
- วิภาดา เวชประสิทธิ์ (2563) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2564, จาก http://hsmi2.psu.ac.th/upload/forum/Phd_Wiphada_slide.pdf
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556) กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่เสนอต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21 กรุงเทพฯ : ทิพยสุทธิ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ:พริกหวานกราฟฟิค.

- สุชาดา หวังดี. (2560). การจัดการความรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศูนย์ภัทรบุรพาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2553). การจัดการความรู้ มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วิมล มธุรส (2564) การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID – 19 วารสาร รัชต์ภาคย์ ปีที่ 15 ฉบับที่ 40 พฤษภาคม – มิถุนายน 2564
- เสกสรร บิวศิริปัดดี. (2564). การจัดการความรู้สู่การบริหารองค์การที่เป็นเลิศ. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565, จาก <https://jeal.snru.ac.th/Files/Article/649-ArticleTextFile-20191031162401.pdf>
- เอมอร จังศิริพรปกรณ์. (2553). สถิติอ้างอิง. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://www.pioneer.netserv.chula.ac.th/~jaimorn/b3st.htm>.
- ไอลดา สุขสี. (2563). แนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงแต้ว). วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Guskey, T. R. (2000). Evaluation professional development. California: A sage.